

HORIZON-TAAL

mei - juni 2022

Jaargang 54 - nummer 315

**TAGO DE LA FLANDRAJ ARDENOJ
EEN EREPLAATS VOOR ESPERANTO IN IEPER**

INHOUD

Ten geleide + Limburga tago	3
Fotoraporto - Tago de la Flandraj Ardenoj	4
Een ereplaats voor Esperanto in Ieper	5
Over het imperialisme van moedertaal	6
De edele kunst van vertalen	7
Artikelen over taal	9
Aperis la intervjuoj de Varsovia Vento / nekrologo: Klaus Leith	10
Aliĝu al nia kurso / Trooper	11
Litersudoko	11
El la Esperanta gazetaro	13
Cesar Vanbiervliet, een memorabele Kortrijkse samideano	14
PEKO en Tilff	17
Esperanto op school	18
Nieuw tweetalig boekje over Esneux-Tilff	19

Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond vzw

54ste jaargang mei-juni 2022. Verschijnt de 1ste van elke oneven maand.

Overname van artikelen is vrij op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een exemplaar aan de redactie wordt gestuurd.

Redactie: Piet Glorieux @ horizon.taal@esperanto.be www.esperanto.be/horizontaal

Tekstopmaak: Yves Nevelsteen yves.nevelsteen@gmail.com

Werkten mee aan dit nummer: Cyreen Knockaert, Kris Panis, Anne Tilmont, Guido Van Damme e.a.

Administratie en verantwoordelijke uitgever

Vlaamse Esperantobond vzw • Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen

☎ 03 234 34 00 admin@fel.esperanto.be www.esperanto.be/fel/nl

📞 BE0419 028 @ 122 • RPR Antwerpen • 🏦 KBC: IBAN BE31 4025 5105 3155, BIC: KREDBEBB

bpost: IBAN BE66 0000 2653 3843, BIC: BPOTBEB1

Abonnement: 30 euro per jaar (6 nummers)

Advertentietarieven:

	1-malig	3-malig*	6-malig*
1/1 pagina	257	625	1000
1/2 pagina	150	375	600
1/3 pagina	110	275	440
1/4 pagina	80	200	320
1/8 pagina	55	140	220
1/12 pagina	30	75	120

Alle prijzen zijn in euro.

* Inlassing van 3x dezelfde advertentie van een drukklaar geleverd exemplaar.
Btw-tarief van 21% op deze tarieven.

TEN GELEIDE

In dit nummer krijg je nieuws over twee interessante vormen van benadering van niet-esperantisten. In samenwerking met de stad Ieper organiseert het koor Vamos Pra Lutar een vredesevenement samen met de Vlaamse Esperantobond die de gelegenheid krijgt om Ieperlingen en toeristen te informeren over Esperanto. Wij hopen op de aanwezigheid van veel anderstalige esperantisten die Esperanto in actie zullen kunnen meemaken. Dus, alsjeblieft, spoor je buitenlandse of anderstalige vrienden en kennissen aan om deel te nemen.

Over de taalgrens was en is er een interessante samenwerking tussen de Waalse esperantisten en de gemeente Esneux die samen een tweetalige toeristische brochure maakten. Aarzel niet om een of enkele brochures te kopen.

Piet Glorieux

Post kelkaj jaroj ni denove povas organizi grandiozan Limburgan Tagon.

Ni invitas vin dimanĉon la 8an de majo en Hamont-Achel. Ni kunvenos je 12h ĉe la parkejo "Het Mulke", Molendijk 45 Achel. Tie ni promenos ĝis la piknika loko kaj kune ĝuos la piknikon kiu atendos vin tie.

Post la manĝo ni promenos tra la bela naturo laŭ numeritaj padoj. Vi havos sufiĉe da tempo por babili kun viaj samideanoj. Por tiuj kiuj volas: vespere ni kune manĝos en bona picejo (pagenda surloke). La evento estas senpaga sed la trinkaĵojn poste en kafejo vi kompreneble mem pagos. Familianoj kaj amikoj estas bonvenaj por partopreni. Tiel ili konatiĝos kun nia bela lingvo.

Bonvolu **aliĝi** per limburg@esperanto.be kaj indiki ĉu vi bezonos transporton el (kaj reen) al Neerpelt. Kaj ankaŭ menciu ĉu vi kunmanĝos vespere en la picejo.

Adreso - Het Mulke, Parkejo Molendijk 45 Achel

Tempo - dimanĉon la 8a de majo je 12:00h.

Trajna vojaĝo - Ni atendos kun aŭtoj ĉe la stacidomo en Neerpelt. Atentu: el Antverpeno estas trajno, sed de Lier ĝis Mol vi devos vojaĝi buse. La trajno el Antverpeno foriras je 9h09 kaj alvenos en Neerpelt je 11h28. Bonvolu sciigi al ni ĉu vi volas kunveturi.

Informoj: <https://eventaservo.org/e/lt2022>

FOTORAPORTO

TAGO DE LA FLANDRAJ ARDENOJ

Pli da fotoj en <https://mallonge.net/fotokanalo>

EEN EREPLAATS VOOR ESPERANTO IN IEPER

Neem deel aan het volgende BENELUX-congres in “vredesstad” Ieper.

Van vrijdagavond 23 september tot zondagmiddag 25 september organiseert de Vlaamse Esperantobond zijn Benelux-congres in Ieper. De Westhoek is een nagenoeg “onbeschreven blad” in de Vlaamse Esperantobeweging. Tijd om daar verandering in te brengen. Het vredesevenement van Ieper biedt daartoe een uitstekende kans!

Ieper is een stad met een groots verleden. In de middeleeuwen kon Ieper qua bevolking en economie wedijveren met Brugge en Gent. Samen vormden zij het trio van belangrijke steden van het graafschap Vlaanderen. Het Ieperse “laken”, een gewezen wollen stof, was tot ver buiten de grenzen befaamd. Na de teloorgang van de lakenindustrie verloor de stad haar glans. Toch speelde Ieper, gelegen bij de grens van het toenmalige Franse koninkrijk, een belangrijke rol als vestingstad. Een aanzienlijk deel van de toenmalige vestingen is nog bewaard gebleven en omgevormd tot een park waar het aangenaam wandelen is. Maar wellicht het meest beroemd/berucht is Ieper vanwege zijn wedervaren tijdens de Eerste Wereldoorlog. De stad werd nagenoeg totaal verwoest. De “oude” gebouwen die je er nu ziet zijn allemaal reconstructies van wat er ooit stond. De imposante Menenpoort, een monument ter ere van de – voornamelijk – Britse soldaten die in en om Ieper het leven lieten, overheerst de stad. Meer dan honderd jaar na de Eerste Wereldoorlog wordt nog elke avond stipt om acht uur de Last Post geblazen. Niet zonder reden noemt de stad zich “vredesstad”.

Dit Benelux-congres is bijzonder omdat in hetzelfde weekend, met name op zaterdag 24 september, een “vredesevenement” plaatsheeft. Het evenement wordt georganiseerd door het solidariteitskoor Vamos pra Lutar samen met drie andere organisaties, waaronder de Vlaamse Esperantobond. Het kadert in een wereldwijd korenfestival voor de vrede, georganiseerd door een groep organisaties die officiële relaties hebben met UNESCO, o.a. UEA. Het festival, dat eerst in 2020 zou plaatshebben om het Internationale Jaar van de Vrede in 2000 te herdenken, werd uiteindelijk verschoven naar september 2022. 21 september is namelijk de internationale dag van de

© <https://w.wiki/54/A>

vrede. Bedoeling is dat alle deelnemende koren (77 in totaal, uit alle hoeken van de wereld) rond die dag lokaal een evenement organiseren. Daarnaast is er een centraal vredesfestival in Tolosa (Spanje), waar vooraf opgenomen liederen van alle koren zullen worden geprojecteerd.

Het vredesevenement in Ieper is de bijdrage van Vamos pra Lutar aan dit internationaal korenfestival voor de vrede. Op het programma staat natuurlijk een koorconcert van het zestigkoppige koor (met afsluitend lied onder de Menenpoort), maar daarnaast ook bijzondere nevenactiviteiten. Op de Grote Markt zullen vrijwilligers, zoals elk jaar rond die tijd, de gigantische vredesvlag (31 bij 58 meter) openleggen. Bovendien is er ook voor Esperanto een speciale rol weggelegd, want de Vlaamse Esperantobond krijgt de beschikking over het Vleeshuis, een prestigieus gebouw in het centrum van de stad, om de bevolking en deelnemers te informeren over Esperanto. De organisatoren hebben nu al contact gelegd met een esperantiste-vredesactiviste uit het Japanse Hiroshima, toevallig een zusterstad van Ieper.

De organisatoren van het Benelux-congres hopen dan ook veel esperantisten uit binnen- en buitenland te verwelkomen. Wij krijgen een unieke kans om Esperanto te presenteren als levende “taal van de vriendschap”.

Noteer het weekend van 23 tot 25 september nu al in je agenda! Via Eventa Servo kun je je inschrijven voor het Benelux-congres of alleen voor het vredesevenement.

Piet Glorieux

OVER HET IMPERIALISME VAN MOEDERTAAL

In een artikel in het decembernummer van het tijdschrift MO* klaagt de in Vlaanderen wonende Sloveense Staša Pavlović dat ze als niet-moedertaalspreker niet aan de bak komt in het arbeidscircuit, hoe goed haar kennis van het Nederlands ook is. Geldt dit niet bij uitbreiding voor het stuk van de wereld waar Engels de brugtaal is?

De 34-jarige Staša is literair vertaler, tekstschrijver en adviseur, en woont negen jaar in Vlaanderen. Ze werkt meestal voor opdrachtgevers in Slovenië, waar de vergoedingen voor dergelijk werk nog lager zijn dan in België. Daarmee kan ze geen degelijk inkomen bij elkaar schrapen. Toch had ze in Slovenië al een heel palmares op haar naam. Ze was artistiek leider van het grootste poëziefestival, ze werkte als redacteur, vertaalde poëzie en proza voor een gevestigde uitgeverij.

Ze heeft ondertussen degelijk Nederlands geleerd, wellicht beter dan veel Vlamingen. Bij veel sollicitaties bij werkgevers (in haar branche) is het enige, maar zwaar doorwegende, bezwaar het feit dat Nederlands niet haar moedertaal is.

Maar wat is je moedertaal? De taal waarin Staša haar eerste achttien jaar doorbracht was niet Sloveens, maar een dialect dat meer met het Hongaars en Duits verwant is. Haar vader is Servisch, waardoor er thuis ook wel een mondje Servisch gepraat werd. De enige plaats waar ze met “het echte Sloveens” in aanraking kwam, was in boeken. Zelfs op school praatten leerkrachten in het dialect. Kortom, “moedertaal” is bij elk individu een persoonlijk bepaalde mengeling van verschillende invloeden en voorkeuren.

Ze begrijpt het “automatisme” van werkgevers wel om de voorkeur te geven aan moedertaalsprekers. Anderzijds is de algemene taalbeheersing al jaren in een dalende lijn, dus is die voorkeur alleen maar gebaseerd op een veronderstelling.

Toch geniet de stempel “moedertaalspreker” nog altijd veel vertrouwen. Als je in een taal geboren bent, heb je levenslang “recht” op die stempel. Staša vindt dat een imperialistisch concept: “moedertaal” is iets waar je als anderstalige nooit toegang toe zal krijgen.

Dat is niet de schuld van de werkgever maar van de politiek, ook al pronkt die met een gelijkekansenclausule: “Kwaliteiten van mensen zijn doorslaggevend, ongeacht hun sekse, leeftijd, afkomst, nationaliteit of beperking.” Je afkomst mag niet in rekening worden gebracht bij aanwerving, maar het stoort Staša dat het etiket “met een andere moedertaal” automatisch strengere eisen tot gevolg heeft. Ook al kent ze vier talen, toevallig niet de gewenste, die kennis is blijkbaar nutteloos in een anderstalig buitenland.

Staša vindt geen werk dat beantwoordt aan haar opleiding en noemt het dan ook een vorm van braindrain dat ze, door het feit dat ze een andere moedertaal heeft, haar competenties niet kan gebruiken.

Samenvatting: Piet Glorieux

DE EDELE KUNST VAN VERTALEN

We hebben het klaarblijkelijk gehad met de discussies, debatten en ruzies die zich rond de coronacrisis afspeelden. De gefnuikte vrijheid, mondk masker- en vaccinatielijplicht, coronabarometer en -pas, het lijkt allemaal verleden tijd of we hebben ons eraan aangepast of erbij neergelegd. Toch opende deze stroom aan informatie ook mogelijkheden tot wat taalbeschouwing, bijvoorbeeld over het gebruik van Engelse woorden, c.q. Engelse wetenschappelijke termen.

In een vorig leven – lees: voor ik met pensioen ging – was ik leraar Nederlands. In een schrijfpodracht die ik mijn leerlingen gaf, over hun relatie met de school, stoorde mij hun foutieve (?) gebruik van het woordje ‘alarm’ in een zin als: “Ik stelde het alarm van mijn smartphone in, zodat ik me niet zou verslapen.” Duidelijk hoort hier het woordje ‘wekker’. Een alarm in het Nederlands is immers een waarschuwingssignaal. Het past echter dat foute gebruik met enige clementie te bejegenen. Sinds kort ben ik ook de (gelukkige) bezitter van zo’n smartphone, en inderdaad bij de vele functies die het toestelletje kan vervullen is er ook een uurwerk (Klok) en daarin kan je “Alarmen” instellen.

Je vraagt je wellicht af wat dit te maken heeft met de berichtgeving over corona. Nou, ook daarin vind je

een aantal bizarre fenomenen rond het fout of overbodig gebruik van Engelse woorden. Ik noem het bizar omdat er vaak een goed Nederlands synoniem voor is en omdat de auteur(s) van de artikel(en) dat ook weten. Zo vond ik onlangs in *De Standaard* volgende zin: *Omikron infecteert menselijke cellen twee keer zo snel als de deltavariant, blijkt uit celproeven die deze week verschenen in een preprint (voorpublicatie)*. Nu is de vertaling van een Engels woord uiteraard niet overbodig om lezers die niet zo beslagen zijn in het Engels, te helpen. Toch kan je je afvragen of het niet veel zinvoller is om gewoon het Nederlandse woord te gebruiken en uit te leggen wat dat precies is zo’n ‘voorpublicatie’.

Nog gekker wordt het in deze zin in hetzelfde artikel: *Maar bij omikron lijkt iedereen weer bevattelijk voor besmetting, waaardoor het risico op massa-uitbraken (superspreading events) flink is toegenomen*. Een Engels woord vertalen naar het Nederlands, tot daaraan toe. Maar waar zit de (informatieve) meerwaarde van het vertalen van een Nederlands begrip naar het Engels? Heus, wie in staat is een Engelstalig artikel te lezen, zal ‘superspreading event’ echt wel kunnen plaats.

De ongerijmdheden gaan nog verder. In een ander

artikel vond ik de vermelding *intensieve zorg* (IC). Oké, een goede verstaander heeft maar een half woord nodig en een slechtwillende verstaander kan op elke slak zout strooien. Opnieuw getuigt het op zijn minst van enige taalslordigheid om een Nederlands begrip af te korten met zijn Engelse equivalent (IC = Intensive Care). Toegegeven, de laatste term en afkorting zijn zowel in de medische als in onze (Vlaamse of Nederlandstalige) dagelijkse wereld meer ingeburgerd.

Nu weet ik ook wel dat pleiten voor accuraat en zuiver taalgebruik een gevecht tegen de bierkaai is. Ook tegen het argument dat taal nu eenmaal onderhevig is aan verandering en evolutie is weinig in te brengen. En in evolutie wint uiteindelijk de meest aangepaste. Wie dat is? Toen ik pas kennismakte met het Esperanto, heerste er een strijd tussen de woorden *komputilo* en *komputero*. Volgens mij heeft *komputilo* uiteindelijk de strijd gewonnen... maar ik ben niet zeker. In het Nederlands heerste er in de computerterminologie ook lang een strijd tussen *cursor* en *loper*. Wie van die twee de bovenhand gehaald heeft, weet ik al helemaal niet. Wellicht hangt het ervan af of je het vraagt aan ICT-specialisten of aan de doorsnee computergebruiker. Ikzelf ga voor *loper*, ondanks zijn talrijke homoniemen (zelfde woord, andere betekenis): iemand die zich al lopend voortbeweegt, een langwerpige tapijt op een trap of in een gang, een schaakstuk, een sleutel waarmee je veel verschillende sloten kan openmaken en dus ook dat flikkerende blokje of streepje op je computerscherm. Dat *cursor* en *loper* tegenwoordig

wellicht de loef wordt afgestoken door het nederige 'pijltje', heeft te maken met de moderne grafische toepassingen. Strikt genomen zijn de *loper* en het *pijltje* niet helemaal hetzelfde: met het *pijltje* kan je makkelijk en snel de *loper*positie in een tekst aanklikken.

Ten slotte nog een uitsmijter waaruit blijkt dat het met het gebruik van het Engels – ook in gerenommeerde Vlaamse kranten – wel eens verkeerd kan lopen. Wat denk je van volgende zin: *We kregen te zien hoe twee tekenaars/designers (sic) deze nieuwe Belgische auto eerst op papier tot leven wekten, met letterlijk duizenden sketches*. Leuk geprobeerd, maar wel echt fout: In het Engels is 'sketch' inderdaad homoniem (snelle tekening en grappige tekst of act). In het Nederlands zijn daarvoor twee woorden: *schets* en (met wat goede wil) *scherts*, al is de courante term voor de grappige act wel *sketch*. Of die ontwerpers om een grappige manier blitse auto's hebben staan uitbeelden, durf ik echter ten stelligste te betwijfelen.

Guido Van Damme

P.S. Dit artikel is geschreven voor de informatie over de nieuwe 'Dikke Van Dale' mij bereikte. Opvallend is vooral dat zo'n tien procent van de nieuwe woorden – 979 woorden om exact te zijn – uit het Engels ontleed worden. Big tech, airfryer of awkward: het zijn voortaan ook Nederlandse woorden voor de redactie van de Dikke Van Dale. Niet iedereen is daar gelukkig mee. Details kun je vinden in dit artikel uit De Morgen: <https://mallonge.net/vandale2022>

ARTIKELN OVER TAAL

FRANKRIJK WIL MEER FRANS IN DE EU

Bij het begin van zijn EU-voorzitterschap heeft Frankrijk een lange lijst van voorstellen gedaan aan de EU. Ze komen allemaal op hetzelfde neer: er moet meer Frans te horen zijn in Brussel. Hoewel het Frans een van de officiële werktalen van de EU is, samen met Engels en Duits, worden slechts 3,7% van de documenten in het Frans geschreven. In 1979 was dat nog een derde. Van in het Duits geschreven documenten is al lang geen sprake meer.

“De Engelse taal wordt op dit moment door maar heel weinig inwoners van de EU thuis gesproken”, zei minister van Europese zaken Clément Beaune. Hij noemt het een “schandaal” dat Frans niet vaker wordt gebezigd in de Brusselse wandelgangen. Bovendien zegt Beaune dat het Europa-Engels een versie van het Engels is “die de denkhorizon beperkt”, ook al beweert de EU in zijn handvest dat ze de culturele en linguïstische diversiteit wil respecteren.

Op vraag van Beaune heeft politicoloog Christian Lequesne een lijvig rapport gemaakt over de taalkwestie. Hij spreekt van een “kleine Engelssprekende elite” die de complete Brusselse taal beheerst en waarschuwt dat er een discriminerend aspect aan zit. “Een kleine onderneming kan alleen meedoen aan een openbare aanbesteding als ze het Engels beheerst.” Jean-Baptiste Lemoyne, minister voor Francofonie, stuurde alle aanbevelingen van Lequesne naar de Commissie.

Uit het Nederlandse ‘Trouw’ van 18 maart 2022

BRITSE TAALSCHOLEN IN ADEMNOOD DOOR DE BREXIT

Veel Britse taalscholen zijn het bankroet nabij of zijn helemaal gestopt door de Brexit en/of de corona-pandemie. Voorheen waren ze populair bij veel kandidaat-cursisten, maar nu worden 40.000 jobs in de sector bedreigd.

Anderhalf miljoen kinderen en jongeren reisden jaarlijks naar Groot-Brittannië om Engels te leren, dat was elf procent van de jaarlijkse toerisme-inkomsten. Nu gaan velen van hen naar Ierland of

Malta omdat je zonder paspoort Groot-Brittannië niet meer binnen geraakt.

Volgens de overkoepelende organisatie English UK, waarbij veel van die scholen zijn aangesloten, hebben al vijftien procent van die instellingen hun deuren gesloten en zijn een andere vijftien procent niet zeker of ze volgend jaar nog zullen bestaan.

Uit de Duitstalige krant GrenzEcho van 20 april 2022

HEBREEUWS VERDWIJNT ALS BRUGTAAL TUSSEN JODEN

In The Jerusalem Post van 31 december 2021 klaagt het hoofd van de *World Zionist Organization’s Department of Hebrew Language and Culture* aan dat er een forse achteruitgang is van het Hebreeuws als brugtaal binnen de Joodse diaspora. In 2012 vaardigde de Israëliëse regering resolutie 5234 uit teneinde de status van de Hebreeuwse taal in Israël en overal ter wereld te verbeteren. Volgens de schrijver staat het onomstootbaar vast dat het Hebreeuws die rol kan vervullen. Bovendien is het Hebreeuws een nationaal goed dat de Joodse en Israëliëse identiteit versterkt. Daar staat tegenover dat er een zorgwekkende achteruitgang is binnen de diaspora. Het Hebreeuws wordt in veel landen niet meer aangeleerd als tweede taal maar als een andere vreemde taal, met een lagere status dan de meer bruikbare talen zoals Engels of Spaans, aldus de auteur. En waar vroeger andere vakken in het Hebreeuws werden gegeven, is dat nu nog zelden het geval. Veel kinderen zijn niet meer in staat om een gesprek te voeren in het Hebreeuws. Daaruit volgt ook een alsmaar stijgende schaarste aan mensen die het Hebreeuws kunnen onderwijzen.

In Israël is het probleem vooral dat de STEM-vakken veel meer aandacht krijgen dan de taalgeoriënteerde vakken. De schrijver roept de Israëliëse regering op om het Hebreeuws weer de plaats te geven die het vroeger had. Zoals Eliëzer Ben-Jehoeda zei: “Als we willen dat onze kinderen Hebreeuws zijn, moeten we hen opvoeden in het Hebreeuws en de taal tot de eerste onderwijstaal maken.”

APERIS LA INTERVUOJ DE VARSOVIA VENTO

En oktobro 2021, Irek kaj Gosia de la redakcio de Varsovia Vento (VV), vizitis Flandrion [vidu Horizon-taal 313]. Intertempe la diversaj intervjuoj estas muntitaj kaj elsenditaj. Jen kiel VV anoncis la elsendojn en sia Facebook-paĝo:

- Sukcesis. La 152a elsendo, en kiu i.a. mikrofonaj renkontiĝoj kun Yves Nevelsteen kaj Lode Van de Velde, preparolo de la januara Monato, daŭrigo pri aventuroj de Pipi kaj aldone la bjalistoka prezentado de la libro Solaris en interpreto en Esperanton de Przemysław Wierzbowski, jam en la reto. Uff.

- La 154a elsendo, en kiu i.a. mikrofonaj renkontiĝoj kun Nicky Janssen, la prezidantino de Flandra Esperanto-Ligo, kaj kun Nataša kaj Paul, reprezentantoj de la Antverpena Centro de Esperanto, kaj multe pli, jam en la reto.
- Mikrofona renkontiĝo kun Piet Glorieux, la ĉefredaktoro de Horizon-taal, Korsako, Thomas Demeyere, pri Verdaj Skoltoj, iom pri La Pola Esperantisto, Monato kaj pri la Pola E-Kongreso, aktualaĵoj kaj ne nur... La 156a elsendo de Varsovia Vento jam en la reto.

<https://podkasto.net>

NEKROLOGO

KLAUS LEITH, MOTOR VAN DE ESPERANTO-CAMPAGNE VAN DE EU-CONFERENTIE, IS NIET MEER

Wij hebben in de vorige nummers van Horizon-taal al enkele bijdrages gewijd aan de EU-conferentie waarmee de Europese Unie haar burgers wil aansporen om ideeën aan te leveren voor de toekomst van de EU. Dankzij die campagne heeft Esperanto meer ruchtbaarheid gekregen en dat is voornamelijk te danken aan de Duitse esperantist Klaus Leith. Helaas is Klaus op 4 april laatstleden, heel onverwacht, na een korte ziekte overleden.

Klaus had zich voor de UEA geëngageerd om een campagne op te zetten om Esperantogereleerde ideeën in te dienen en te promoten. Hij stond wel genoeg met beide voeten op de grond om te weten dat we van die EU-conferentie geen wonderen mochten verwachten. Anderzijds was het een unieke gelegenheid om Esperanto meer naambekendheid te geven.

De Duitse esperantist Klaus Leith had zich geëngageerd om de campagne te trekken voor UEA. In de zomer van vorig jaar al gaf hij een webinar tijdens het virtuele UK 2021. Onder zijn impuls werden diverse voorstellen ingediend. Klaus was onvermoeibaar in de promotie van de EU-conferentie, hield de stand van zaken goed bij en hield diverse voordrachten over de zaak. Hij was het

die het initiatief nam om postkaarten te maken om politici mee aan te schrijven. Enzovoort.

Misschien heb je Klaus wel gehoord tijdens het Benelux-congres van september vorig jaar, waar hij ook een voordracht hield over het thema. Bij wie hem heeft ontmoet kan hij alleen maar een positieve indruk hebben nagelaten: een goedlachse man, als het ware in de “fleur van zijn leven”.

Het lot heeft er anders over beslist. We kunnen Klaus alleen maar dankbaar zijn en hem eren, door ons steentje bij te dragen aan de Esperantocampagne. Alle info in het vorige nummer.

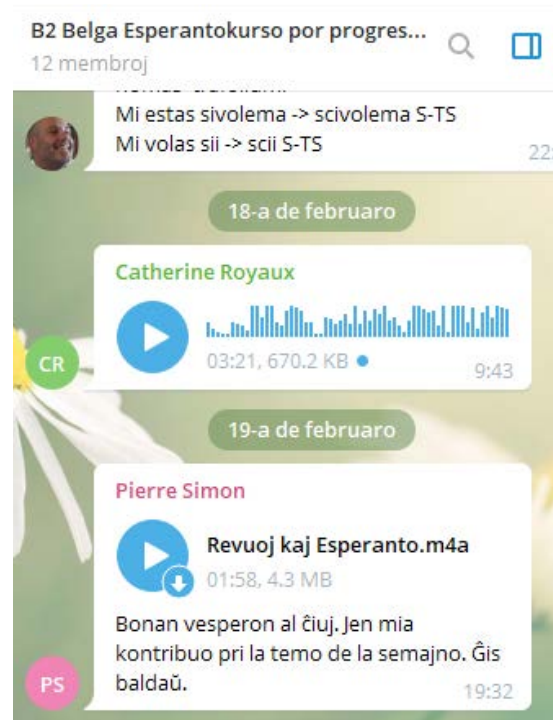
Piet Glorieux

KURSO

ALIĜU AL NIA KURSO POR PROGRESANTOJ

Ĉu vi scias, ke ekzistas belga reta Esperantokurso por progresantoj? (nivelo B2) Ĝi estas iom "eksperimenta". La baza ideo estas, ke lernantoj registras sin mem - ĉu voĉe, ĉu per filmeto. Ili tiam sendas ĉi tiun registraĵon al la grupo per Telegramo. Mi detale komentas la registraĵojn en la grupo pri la kurso kun la celo lerni el la eraroj, kiujn ni kune faras. Per la Telegramgrupo, ni ankaŭ interŝanĝas ligilojn al artikoloj, filmetoj kaj informoj pri renkontiĝoj.

Nia kursgrupo kunvenas ĉiun duan semajnon per Zoom. Malgraŭ la komencaj teknikaj malfacilaĵoj, la kurso nuntempe sufiĉe bone funkcias. Ĉu ankaŭ vi volas aliĝi? Kontaktu Yves Nevelsteen (yves@ikso.net).

TROOPER

NIEUWS VAN HET TROOPERFRONT 2 aanwinsten om in het oog te houden

Trooper biedt nu al ruim 600 winkelmogelijkheden om onze beweging een percentje (gemiddeld 5%) te gunnen. Er is steeds meer variatie, dus blijft het niet enkel meer beperkt tot internethandel.

KBC Mobile kan via de 'KBC Deals'-app helpen met de fondswerving; dat is een systeem van terugbetaling bij diverse handelaars. KBC stond trouwens mee aan de wieg van de 'start-up' Trooper!

Ook Delhaize helpt heel vaak bij lokale projecten, en dat gebeurt vaak geïmproviseerd. Met Trooper zorgen ze ervoor dat ze het verenigingsleven nog systematischer kunnen steunen. Dat via de Delhaize-app, maar ook via delhaize.be

Als je het logootje op je gsm niet vindt, kan het zijn dat je die app even moet verversen; het systeem is immers nog vrij nieuw. Op de website delhaize.be staan je punten onder "mijn profiel", daaronder staat 'doneren' en voilà: Trooper. Dan kan je fluks onze bond aanduiden: tik gewoon 'Vlaamse' en we poppen op, nog voor de baseball- en de voetbalclub.

Vele kleintjes maken één groot

Nu lijkt 50 cent voor 50 punten niet veel, maar als je ziet hoeveel geld er bij veel middelgrote verenigingen in het laatje komt doordat alle leden, ouders, sympathisanten en enthousiastelingen een beetje moeite doen... al dan niet met de steun van het automatische Trooperbotje ... Dat is niet te versmaden.

Als we u zeggen dat Trooper nu ook in Wallonië actief is en vorig jaar anderhalf miljoen euro bijesprokkelde voor al die goede doelen: 1,5 miljoen, je leest het goed.

Anne Tilmont

P.S. Voor wie daarvan houdt: er zitten bij Trooper enkele bijzonder leuke schrijvers. Hun mailtjes en artikeltjes zijn boeiend leesvoer. Ze bieden bovendien geregeld welkome inspiratie voor originele cadeautjes en praktische aankopen. Van Destrooper-koekjes tot Cornet-bier: wie de mails niet heeft, miste in februari 10 euro commissie per bak!

LUDO

LITERSUDOKO 3

Anstataŭ 9 ciferojn, vi uzu jenajn 9 literojn:

A, C, D, E, I, K, N, O, T

En la grizaj kvadratetoj aperos Esperanto-vorto.

Sukceson!

(kun danko al Det Koning)

		A	E	K		D		
O			C		A			
	T		I	D				
		O	D			C	N	
	I	C				K		
	K						T	
	A						C	
N		D		I				

Solvo de la enigmo de Horizon-taal, n-ro 314:

n	i	P	o	a	t	R	M	g
m	G	T	p	R	i	O	n	a
a	O	r	N	G	m	P	i	t
t	p	n	r	M	g	A	O	i
r	a	o	T	I	n	M	G	P
I	m	g	a	O	p	t	r	N
g	r	i	m	p	a	n	t	o
o	n	A	i	T	R	g	p	M
p	T	m	G	n	o	i	a	r

EL LA ESPERANTA GAZETARO

ESPERANTO SUBGRUNDE Op 18 maart 2022 werd, na lang wachten, de Esperantocore-compilatie **ESPERANTO SUBGRUNDE Vol.2** eindelijk uitgebracht, op dubbel-cd, online en via streaming. Deze compilatie presenteert underground alternatieve punkrock met teksten in het Esperanto, tegen taaldiscriminatie en ongelijkheid, tegen racisme en fascisme, tegen imperialisme en cultureel chauvinisme, tegen seksisme en sociaal onrecht, tegen oorlog en barrières tussen volkeren. Ze kiest voor andere waarden zoals vrijheid, vrede in de wereld en communicatie tussen volkeren zonder barrières! De compilatie ondersteunt het alternatieve en solidaire educatieve project van "L'Escuelita" (details over het project zijn beschikbaar op de albumpagina). <https://mextension.net/subgrunde2>

KER-ekzamenoj en Montrealo: nivelo C2 premiers Funkcias paĝo por la sesio de la unulingvaj ekzamenoj de Esperanto laŭ la Komuna Eŭropa Referenckadro (KER-ekzamenoj) okazonta kadre de la 107-a Universala Kongreso de Esperanto (UK): <https://edukado.net/ekzamenoj/ker/uk>. Dum la sesio okazos la premiero de la nova nivelo C2. Ĉe la paĝo eblas trovi ĉiujn informojn pri la KER-ekzamenoj kaj la aliĝilon por ekzameniĝo dum la 107-a UK (Montrealo, 6-13 aŭgusto 2022). La skriba kaj aŭdkomprena ekzameno okazos ĵaŭdon kaj vendredon, la 11-an kaj 12-an de aŭgusto. Por la parolaj ekzamenoj, kiuj daŭras inter 20 kaj 25 minutojn, oni devos rezervi lokon. Ĝis

nun 2463 homoj sukcesis en la KER-ekzamenoj, kiuj estas servo de UEA kunlabore kun Edukado.net. La ekzamenajn laborojn ekde 2008 gvidas la KER-ekzamena Komisiono de UEA, konsistigita de Katalin Kováts (gvidanto), Zsófia Kóródy kaj Renato Corsetti. La ekzamenoj sekvas la kriteriojn de la Asocio de Lingvo-Testantoj en Eŭropo (ALTE), ĉe kiu Zsófia Kóródy estas UEA-representanto. La ekzamsistemo por la niveloj B1, B2 kaj C1 estis validigita de la ŝtata ekzamencentro ITK (nuntempe ORIGO) de la Universitato Eötvös Loránd de Budapeŝto (Hungario), kiu kunlaboris kun UEA ĝis 2021. Por validigo de la nivelo C2 UEA kunlaboras kun la Akademio de Esperanto <https://uea.org/gk/1001>.

VERTALING HONGAARS WERK VIA ESPERANTO. Carmel Mallia vertaalde het gerenomeerde boek *Az ember tragédiája* [La tragedio de l'Homo] van de Hongaarse auteur Madách Imre en zoekt nu een uitgever. De vertaling kwam tot stand op basis van een Esperantoversie van de tekst van de hand van Kálmán Kalocsay.

ESPERANTISTEN HEBBEN HUN EIGEN HEILIGE. Op 4 maart 2022 zat paus Francisus het gewoon openbaar consistorie voor in verband met de uitvaardiging van decreten voor drie nieuwe heiligen. Eén van hen is Titus Brandsma (Anno Sjoerd Brandsma). Brandsma was een Friese karmeliet, katholieke priester en esperantist. Je komt meer te weten over hem in Wikipedia <https://mallonge.net/titus>.

VREDE.BE
ONTWAPENEN OM TE ONTWIKKELEN

VREDE vzw. In België bestaat een organisatie VREDE vzw [Paco] die een website heeft met (veel) artikelen die verband houden met de vredesbeweging. Een aantal van die artikelen zijn vertaald naar het Esperanto. Door die Esperanto-pagina's af en toe te bezoeken, steun je Esperanto. Recent verscheen er een artikel met betrekking tot de situatie in Oekraïne. Ga naar <https://mallonge.net/vrede-ukrainio>.

CESAR VANBIERVLIET, EEN MEMORABELE KORTRIJKSE SAMIDEANO: twee aspecten vanuit vogelperspectief

De Esperantocollectie te Kortrijk

Cesar Vanbiervliet (1905-1992) is een naam die wel elke Vlaamse Esperantospreker kent. En ook niet zo weinigen in het buitenland zullen weten dat hij het was die als eerste in België poogde een omvangrijke, wettelijk beschermde, Esperantocollectie tot stand te brengen. Zijn droom is uiteindelijk voor een belangrijk deel uitgekomen, maar heel anders dan hij het zich heeft kunnen verbeelden. Hij werd... te vroeg geboren. Gedurende een halve eeuw was de regelgeving over het cultureel erfgoed nog deels onbestaand of zeer weinig ontwikkeld in ons land. Pas in 2008 werd de werking van de bewaarbibliotheken ingesteld en geregeld via het Vlaams Cultureel Erfgoeddecreet.

Die Kortrijkse stadsambtenaar was zijn tijd ver vooruit. Ondanks het destijds onmogelijke en onrealistische van zijn stoute droom resulteerde deze toch in een voorlopig maar veilig en ruim onderdak, bijna vijftig jaar lang, voor een steeds aangroeiende Esperantoverzameling. Een verzameling erfgoed, letterlijk en figuurlijk, want zoals elke publieke Esperantocollectie in de wereld is deze grotendeels ontstaan en gegroeid dankzij de schenkingen van Esperantoverenigingen, van Esperantosprekers of van hun erfgenamen. Wie de stukken in de Esperantocollectie van Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience (EHC) ter hand neemt, zal er regelmatig de geschreven of afgestempelde sporen terugvinden van bijvoorbeeld Amatus Van der Biest-Andelhof, Gerard De Boes, Henri Sielens, Stella De Weerd, Torben Kehlet, Roger Iserentant en nog heel wat anderen. En dankzij de stempels van de Kortrijkse bibliotheek is niemand zo duizendvoudig vereeuwigd als Vanbiervliet zelf in die collectie, die dagelijks aangroeit naarmate de catalogisering vordert. Doordat deze verzamelaars en bibliofielen wel vaker *brokantaĵoj* konden verwerven, zijn er zelfs sporen aanwezig van, al dan niet algemeen bekende, buitenlandse Esperantosprekers. Het zou alleszins de moeite lonen de herkomstmerken diepgaander te bestuderen: ze zijn op zichzelf waardevol “archief” en “erfgoed”.

Voor wie reeds de moeite genomen heeft gebruik te maken van de catalogus en van de collectie, is het niet moeilijk de herkomstmerken van een boek na te gaan. Het volstaat het inventarisnummer aan te klikken, of te zoeken naar een bepaalde, vooropgestelde naam. Ook vroegere of nog bestaande Esperantogroepen en bibliotheken zijn goed vertegenwoordigd als oorspronkelijke eigenaars van de werken.

Maar laten we nog even verwijlen bij het eerst belichte facet, namelijk Vanbiervliet als initiatiefnemer van een befaamde collectie waarvoor hij een wettig beschermd statuut beoogde. Uit het verzoekschrift van begin de jaren zeventig (*tekst 1*) dat hij samen met Gerard Debrouwere ondertekende en richtte aan de toenmalige verantwoordelijken van de bibliotheek, is het duidelijk dat er blijkbaar nergens was beschreven wat de rechten en plichten waren van schenker en ontvanger. Zoals het in die tijd vaak gebeurde, was het initiatief volledig gebaseerd op de persoonlijke invloed die Vanbiervliet genoot bij het stadsbestuur. Indien er een wettige en beschreven schenking of bewaargeving zou hebben plaatsgevonden, dan had de ontvanger, in casu de Stad Kortrijk, **bij beslissing van de gemeenteraad**, haar fiat moeten geven. Daarbij zou beschreven geweest zijn waaraan de twee partijen zich te houden hadden. Elk spoor daarvan ontbreekt echter in de notulen van het enige orgaan dat bevoegd is ter zake. Wij kunnen ons nu nog amper voorstellen hoe groot de onverschilligheid was voor al die “papierne flauwekul”, een halve eeuw geleden, in een kleine stad. Alles werd tussen pot en pint geregeld, tussen vrienden “met een lange arm”... Wettelijkheid is echter niet gebaseerd op lange armen of op stoere verklaringen van gezagsdragers, maar op regelgeving en op juridisch sluitende procedures en teksten.

De verantwoordelijken van de bibliotheek, die ongetwijfeld sympathiseerden met hun goede kennis en vriend, hadden dus geen andere mogelijkheid in hun antwoord dan hem wat te sussen met een aardig briefje (*tekst 2*) en met een troostprijs: het instellen van het zogenaamde Fonds Vanbiervliet, echter niet meer dan een mooie naam zonder juridische betekenis.

We kunnen het Cesar Vanbiervliet niet kwalijk nemen dat hij een kind van zijn tijd was en van zijn omgeving, waar nog niet voortdurend elk aspect van het leven juridisch met een vergrootglas werd bekeken. Wel is het minder fraai dat men nadien, ten onrechte, bij hoog en bij laag ging pronken met het “wettelijk beschermd statuut” van de collectie, bijvoorbeeld in de jaarboeken van de Esperanto-Wereldbond. Een gewone openbare bibliotheek heeft niet de opdracht of de bevoegdheid om als bewaarbibliotheek te fungeren. De latere ambtenaren en politici konden niet anders dan tot die conclusie komen, hoe ontzuenderend en pijnlijk deze ook was voor de Esperantowereld.

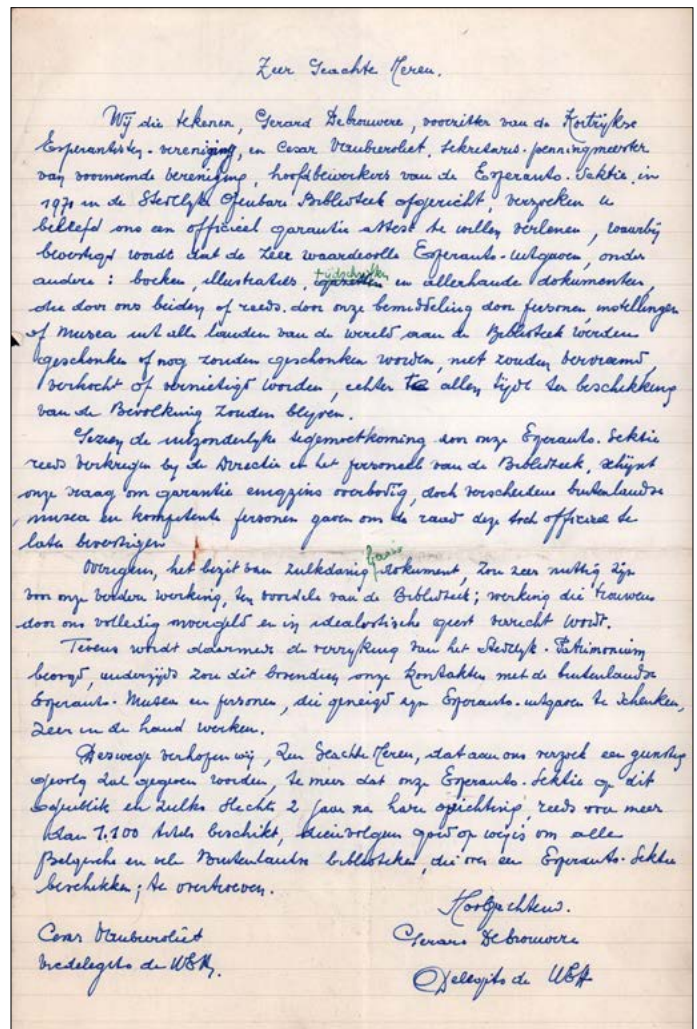
Maar laten we in de eerste plaats hen eren die jarenlang monnikenwerk hebben verricht, en dit in minder aangename omstandigheden: in een kelder-verdieping zonder ramen... en voor een weinig dankbaar of geïnteresseerd publiek. De Vlaamse Esperantospreker heeft nauwelijks gebruikgemaakt van de bewaarde schatten, enerzijds door de geringe toegankelijkheid en marginale geografische ligging, anderzijds omdat, spijtig genoeg, slechts weinigen zich verdiepen in de echte rijkdommen van hun taal en cultuur... en zich beperken tot *fanfaroni* erover.

Esperantovertingen

Thans minder algemeen geweten is dat Vanbiervliet ook een niet onverdienstelijk vertaler is geweest van Nederlandse letterkunde in het Esperanto. Maar ter plaatste wist men het wél, en er werd naar verwezen in het reeds vermelde schrijven van 18 oktober 1973.

Toen de toenmalige burgemeester van Knokke, dichter-dokter Eugène Mattelaer (1911-1999), in Kortrijk geboren, het gedicht “Nooit de moed opgeven” wilde uitgeven in 300 talen en streektalen, dacht hij meteen aan Cesar Vanbiervliet als geschikte vertaler voor de Esperantoversie.

Evenwel is bij mijn weten heel weinig literair vertaalwerk van Vanbiervliet werkelijk gepubliceerd. Deze mogelijkheid blijft natuurlijk open: het betreffende vertaalwerk is raadpleegbaar in de Esperantocollectie van EHC in de vorm van uitgetypte “manuscripten”. Beschikbaar zijn volgende vertalingen van vertellingen van de ooit zeer populaire schrijver Ernest Claes (1885-1968): *La Blankulo* (106 blz.), *La Fabelo de Frateto Valentino* (48 blz.), *La Fanfaro de la Amikoj de Sankta Jan* (28 blz.), *Kiki* (101 blz.), *La Membroj de la Konsilio* (7 blz.), *Onklo Wannas* (10 blz.), *Pastro Munte* (13 blz.), *La Sanktuloj de Zichem* (19 blz.), *Wannas Raps* (20 blz.).

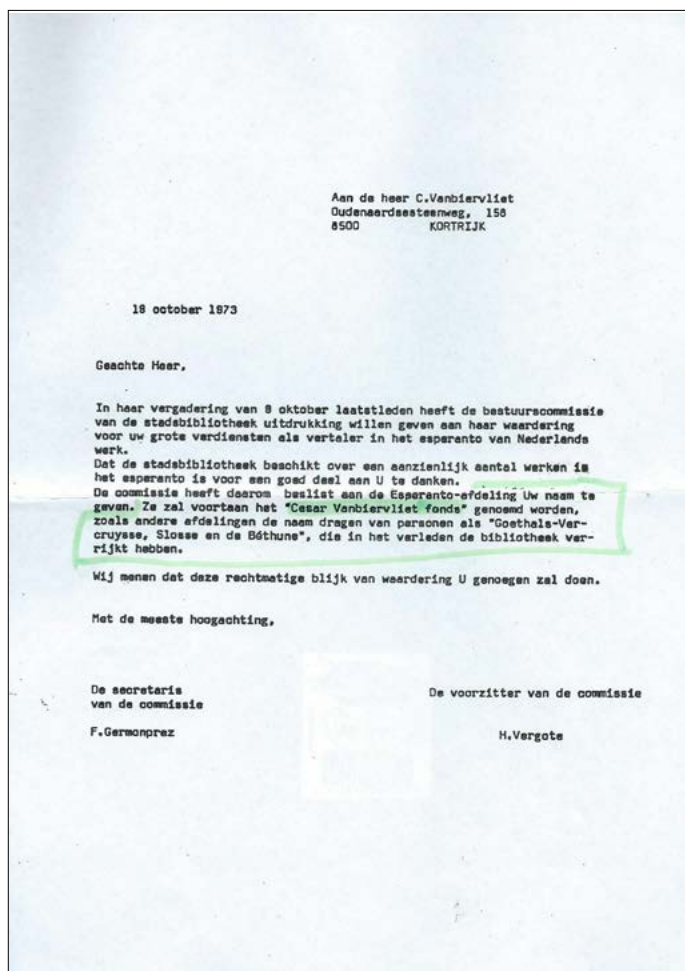

Tekst 1: Verzoekschrift van Gerard Debrouwere en Cesar Vanbiervliet (<https://mallonge.net/hor315-15>)

Bij deze manuscripten is een kopie gevoegd van de schriftelijke toestemming die de erven Claes hebben gegeven om de vertaling te realiseren en één exemplaar ervan te bewaren in de bibliotheek. Naast deze prozavertalingen is ook de vertaling van één dichtbundel beschikbaar in EHC, namelijk van Christiaan Germonpré (1950-2020). Deze Kortrijkse dichter kan moeilijk een onbekende geweest zijn voor Cesar Vanbiervliet, want hij was een medewerker in de plaatselijke bibliotheek. Geen wonder dus ook dat hun regelmatige ontmoetingen aanleiding waren tot het vertalen van een van de dichtbundels, namelijk *Cirklar Moviĝo de la Lumo* – Kringloop van het Licht.

Oppervlakkig gezien lijken die gedichten een soort poëtisch proza, in werkelijkheid zijn ze heel kunstig samengesteld, volgens de haikuvereisten, althans in de oorspronkelijke Nederlandstalige vorm.

Hoewel het vrijwel onmogelijk is daaraan ook te voldoen bij een heel precieze inhoudelijke vertaling, toch lijken de gedichten mij even genietbaar én zijn ze evenwaardig in het Esperanto. Vanbiervliet laat

Tekst 2: De creatie van het "Fonds-Vanbiervliet"
(<https://mallonge.net/hor315-16>)

zien hoe accuraat een Esperantovergaling kan zijn en qua delicate woordkeuze niet moet onderdoen voor het origineel. Zeker een mooie opdracht om deze Vlaamse natuurpoëzie voor de gehele wereld toegankelijk te maken. Ik laat het beoordelen van de waarde en betekenis ervan graag over aan wie deskundig is ter zake en geef bij wijze van voorproefje hier een paar uittreksels uit de cyclus (tekst 3).

Op de valreep, eind maart laatstleden, vond ik in de Kortrijkse schattendozen bestemd voor catalogisering in EHC nog een tweede vertaald werk van Christiaan Germonpré: *En la Signo de Majo*. Ook hier weer met een zeer nauwkeurige overzetting door Cesar Vanbiervliet! Er zal wel heel wat affiniteit geweest zijn tussen dichter en vertaler... Ik citeer volgend vers omdat ik aanneem dat het de gevoelige persoonlijkheid van de dichter typeert:

*En ik, de toondichter van
het licht zet heimwee en
droefnis in treurig wit*

*Kaj mi la poeto de la lumo
metas nostalgion kaj
afliktecon en malĝoja
blankaĵo*

Dat maakt dat thans elf door Vanbiervliet vertaalde werken in EHC aanwezig zijn, waarvan twee dichtbundels. Misschien bestaat er nog meer?

Indien elk volk, ook het kleinste, in het Esperanto de vertaling zou publiceren van zijn belangrijkste en meest karakteristieke letterkundige werken, dan zou de gehele wereldliteratuur in één klap voor elke mens op aarde ter beschikking zijn. Wat een besparing aan deels nodeloos vertaalwerk... Het blijft m.i. een van de kerntaken van het Esperanto om de bij de verschillende volkeren bestaande, interessante, werken tot wereldbezit te maken.

Ik wil er derhalve voor pleiten een uitgave te overwegen van die nog sluimerende vertalingen, die we te danken hebben aan de vlijt en kunde van Cesar Vanbiervliet. Het zou een passend eerbetoon zijn aan de nagedachtenis van een man die blijvende betekenis heeft voor de Esperantobeweging in België.

Cyreen Knockaert

*Een streepje zonlicht
schittert op het wandelpad
een wolk neemt het mee*

*Strieto da sunlumo
brilas sur la promenvojo
nubo ĝin kunprenas*

*Aan de waterkant
bekijkt de kerselaar zijn
gebarsten botten*

*Ĉe la akvobordo
la ĉerizujo priĝardas
ĝiajn fenditajn butonojn*

*Als de merel zwijgt
hoor ik waterdruppels met
de planten praten*

*Kiam la merlo silentas
mi aŭdas la akvogutojn
babilante al la plantoj*

*De beukeboom laat
een noot vallen, de stilte
wordt licht verschoven*

*La fago lasas
fali nukson, la silento
iomete estas forŝovita*

*Werkelijkheid wemelt
onophoudend,
schikt langzaam
stilte op stilte*

*Realeco svarmas
senĉese,
malrapide ordigas
silenton sur silento*

Tekst 3: Enkele verzen uit *Cirkla Moviĝo de la Lumo*

PEKO EN TILFF

Post du jaroj, ni denove PEKIS !

Pro tiu damnenda pandemio, la Printempa Esperanto KunvenO (PEKO) lastfoje okazis en 2019 kaj estis prokrastita en 2020 kaj en 2021. Eĉ en 2022, ĝis la fino de januaro, ni estis kvazaŭ certaj, ke ĝi ne « normale » okazos dum la antaŭviditaj tagoj des pli, ke TILFF, apud la rivero Urto (Ourthe), suferis pasintan jaron pro teruraj inundoj.

Fari PEKON estis finfine decidita meze de januaro sed, bedaŭrinde, dum la du unuaj semajnoj de februaro, intensa malsano enlitigis Lupon (Valer). Tial, la ĝenerala organizado de la renkontiĝo okazis tre malfrue kaj iel fuŝe: reklamo, invitoj, aliĝiloj nur parte kaj malrapide aperis...

Tamen, aliĝis laŭ la sonorilo de nia tamtamo kaj la helpo de Eventa Servo, entute pli ol 40 homoj, kiuj intense ĝuis tipan pekan etoson: skolta volontulado, amikaj rilatoj, familia etoso kongruis por denove krei neforgeseblan PEKON. Zorgis pri la manĝoj kaj pri la loĝistiko deko da laboremaj skoltoj kaj unu lupido kiujn laborigis Bizono (Christine). Ili jam alvenis merkredon posttagmeze kaj pretigis ĉion por akcepti la plenkreskulojn. Akcepto de partoprenantoj

ekis jaŭdon posttagmeze. La programo ne estis tro ampleksa permesante al ĉiuj amikumi, plibonigi ties parolkapablojn kaj denove interrilati kun « veraj homoj » sen Zoom aŭ aliaj videokomunikiloj. Jam grandega plezuro, ĉu ne? Ni faris promenadojn, sekvis kursojn de Fransuaz, Lode, Yves, aĉetis librojn de Gerd, kantis kaj muzikumis kun Katrin kaj Ĝefo, ludis, biergustumis kun Lupo, aŭskultis Lars kaj Yves pri la eŭropa projekto Erasmus+. Dum tiu ĉi PEKO okazis du gravaj eventoj:

Dimanĉon, post intensa kunlaborado kun Valer, Fransuaz kaj mi provis gvidi intensan kurson por veraj komencantoj. Nia celo estas, pretigi labormetodon por gvidi aŭ duhoran aŭ kvarhoran kurson por plenkreskuloj, kiuj nenion scias pri Esperanto kaj kiuj kapablas poste memlerni. Ni celas krei ĉe ili sufiĉan fortan emon de partopreno, iele, al nia movado. La renkonto finiĝis dimanĉon post la tagmanĝo kaj niaj karaj skoltoj zorgeme purigis kaj ordigis la gastejon. Elkoran dankon al ĉiuj organizintoj, specife al Lupo kaj Bizono. Ĝis la venonta PEKO.

Mambao (Jean-Pol)

PEKO-fotopaĝo: <https://mallonge.net/peko2022>

ESPERANTO OP SCHOOL

Het project “Akcelilo por multlingveco” van Zlatko Tišlar, gesubsidieerd door de Europese Unie, waarbij klassen uit drie verschillende landen hebben bewezen dat het aanleren van Esperanto een sterke basis vormt om andere talen te leren, ligt nog in ons geheugen.

Een nieuwe ervaring toont aan dat het initiatief voor iets dergelijks niet noodzakelijk uit de Esperantowereld zelf hoeft te komen.

Een tijdje geleden kreeg ik een mailtje van Rosie en Awn, beide leerlingen van het 5de leerjaar, van de leefschool “De Oogappel” uit Gent.

De Rafasollekes zoals ze zich noemen, hebben een project gestart over Esperanto en andere talen. In hun project leren ze talen en Esperanto. Op die manier willen ze controleren of Esperanto effectief gemakkelijker is dan andere talen.

Via het internet zijn ze reeds gestart met de studie maar ze zijn erg leergierig en zo werd ik uitgenodigd om vele vragen te beantwoorden.

Na een vriendelijk onthaal door Lieselot, maakte ik kennis met de andere klasgenootjes.

Daarna werd het een boeiende namiddag met heel veel vragen en heel veel belangstelling. Vooral het idee om contact te kunnen leggen met klassen uit andere landen sprak hen bijzonder aan. Ook het feit dat er heel wat leerlingen in de klas afkomstig waren uit andere landen maakte het thema nog interessanter. Tot mijn verrassing was er zelfs een meisje uit Bialystok wiens ouders Esperanto spreken.

Hierbij hartelijk dank aan meester Tim die dit mooie project begeleidt.

Katja Lödör

NIEUW TWEETALIG BOEKJE OVER ESNEUX-TILFF

Op initiatief van de Esperantogroepen van Tilff en Luik werd onlangs een tweetalige gids gepubliceerd om het toerisme in de regio Esneux-Tilff te promoten en te versterken. De gids belicht 12 bijzondere kenmerken van de regio: de Ourthe-lus, het Boomfeest, het bijenmuseum, de abdij van Brialmont, het carnaval van Tilff, enz.

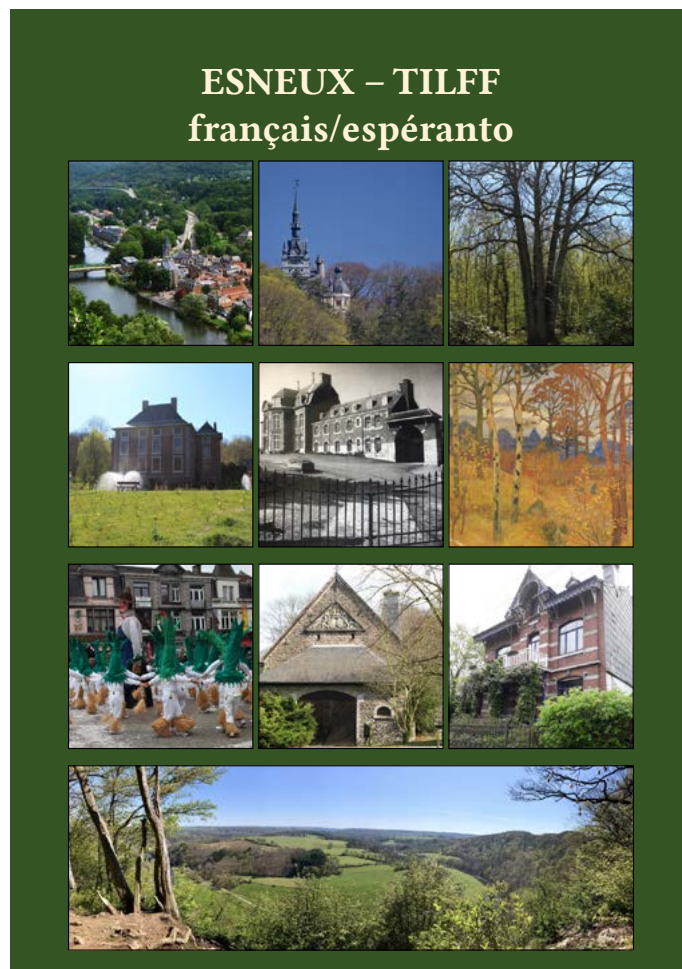
De voorstelling van de brochure vond plaats op vrijdag 4 maart in de jeugdherberg van Tilff, tijdens een receptie in aanwezigheid van de schepen van cultuur Anne-Catherine Flagothier.

Namens de Esperantogroep Luik en haar voorzitter Freddy Close bedankte Eric Nemes niet alleen de Waalse Esperantogroep, haar voorzitter Jean Annet, Yves Nevelsteen voor de opmaak en correctie van de teksten in het Esperanto, maar vooral Katty Burgeon en Amandine Petit van het VVV-kantoor, voor hun aanmoediging en hulp bij het verspreiden van dit boek. Hij bedankte ook hartelijk het Gemeentelijk College van Esneux dat besliste om het drukken te financieren. Dankzij hun tussenkomst werden er 500 exemplaren gedrukt in plaats van de geplande 200. Een exemplaar werd aangeboden aan iedereen die de verschillende verhalen herlas en corrigeerde. In de toekomst kan dit boek dienen als gids en levende herinnering voor bezoekers, toeristen en liefhebbers van de regio Esneux en Tilff.

Waar komt dit idee vandaan? Eliane legde het uitgangspunt van het project uit. Esperantisten uit de regio wilden voor PEKO iets origineels presenteren. Het idee om de bijzonderheden van de gemeente te belichten wekte zo'n enthousiasme dat het aantal artikelen volstond om een boekje te maken. Door de toevoeging van aanduidingen op een kaart en de vertaling naar het Frans werd het snel een toeristische gids en een promotiemiddel voor Esperanto.

Dit toeristisch en educatief hulpmiddel, waarvan de verkoopprijs 5 euro bedraagt, zal ook aan het lokale publiek worden voorgesteld tijdens het evenement LIRECRIRE dat op zaterdag 28 mei in Tilff zal plaatsvinden.

*Eric Nemes en Eliane Pironnet
Vertaling: Yves Nevelsteen*

Contactadressen in Vlaanderen

www.esperanto.be/groepen

ANTWERPEN

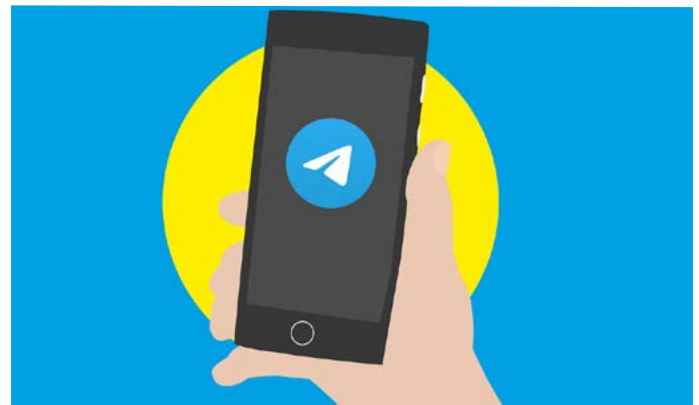
Esperanto-Antwerpen, p/a Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen,
tel.: 03 234 34 00 www.esperanto.be/antwerpen
esperanto-antwerpen@esperanto.be
La Verda Stelo: Ella Strug (voorzitter)

BRUGGE

Paco kaj justeco, Heidi Goes, Assebroeklaan 2, BE-8310 Brugge,
tel.: 050 67 51 78, heidi.goes@gmail.com
<https://paco-kaj-justeco.weebly.com>

GENT

La Progreso, Katja Lödör, Peter Benoîtlaan 117, BE-9050 Gentbrugge,
tel.: 09 230 16 77, gent@esperanto.be - www.esperanto.be/gent

Ĉu vi sciis, ke la Telegram-grupo Belga Esperanto-Federacio jam havas 54 membrojn? Per ĉi tiu grupo la Belga Esperanto-Federacio provas modernigi, pliflikigi kaj pli-vigligi la komunikadon inter aktivaj esperantistoj en Belgio. Bonvenon ankaŭ al vi!
<https://belgio.telegramo.org>

Andere nuttige adressen

Vlaamse Esperantobond / Flandra Esperanto-Ligo

Lange Beeldekensstraat 169, BE- 2060 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00
info@fel.esperanto.be, www.esperanto.be

Belga Esperanto-Federacio (BEF): Kristin Tytgat, kristin.tytgat@skynet.be
www.esperanto.be/bef

ILEI-Belgio (Esperanto-leraars): Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, BE-8400 Oostende, tel.: 0486 36 23 65, flandrio@hotmail.com
www.ilei.info

Verdaj Skoltoj

p/a Valère Doumont, Rue des Champs, 3 5060 Sambreville, tel.: 0485 517 552; info@verdajskoltoj.net - www.verdajskoltoj.net

Valona Esperanto-asocio, V.Esp-o

p/a Jean Annet, Rue de la Terre Franche 31 - 5310 Eghezée,
tel.: 0495 10 32 30, esperanto.wallonie@gmail.com

Esperantista Brusela Grupo vzw (EBG) sekretariejo: p/a Yves De Keyzer, Perkstraat 78, BE-1630 Linkebeek tel.: 0498 04 00 95;
sekretario@esperantobruselo.org - www.esperantobruselo.org/nl
Françoise Pellegri, Eiklaan 14, BE-1640 Sint-Genesius-Rode

Esperanto Nederland, sekretaris, Ineke Emmelkamp,
Arubastraat 12, 9715 RW Groningen, tel.: +31 (0)50 5718842
sekretario@esperanto-nederland.nl
www.esperanto-nederland.nl/groepen

Hoofdkantoor van de Esperanto Wereldvereniging/Centra Officejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam,
tel.: +31(0)104 361 044, uea@co.uea.org - www.uea.org

Bestuursleden van FEL

Voorzitter:	Nicky Janssen
Ondervoorzitter:	Ivo Vercammen
Secretaris:	Piet Glorieux
Penningmeester:	Kevin De Laet
Bestuursleden:	Yves Nevelsteen, Johan Van Eenoo

www.esperanto.be/horizontaal

Giften vanaf 40,00 euro aan de VEB komen in aanmerking voor belastingvermindering.